

Glasilo
 „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Izdavatelj in urednik:
Andrej Žumer,
 nadučitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik.

Št. 22.

Ljubljana, 16. listopada 1893.

XXXIII. leto.

Vsebina. E. Lah: Avstrijsko šolstvo v l. 1890. s posebnim ozirom na Kranjsko. — Lj. Stiasny: Deželna razstava v Ljubljani in izložbe učil. — Književnost. — Naši dopisi. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva. — Listnica upravnništva.

Avstrijsko šolstvo v l. 1890. s posebnim ozirom na Kranjsko.

(Dalje.)

V Avstriji pride na vsacih 17 km² jedna javna ljudska šola. Relativno največ javnih šol v primeri z velikostjo kronovine je na Moravskem, kjer pride jedna ljudska šola že na 9·7 km², na Češkem na 10·4, v Šleziji na 10·8, na Nižjem Avstrijskem na 12·7, na Tirolskem s Predarlško na 17·5, na Primorskem na 19·2, v Galiciji na 22·7, v Zgornji Avstriji na 23·8, na Štajerskem na 27·4, na Koroškem na 29·3, na Kranjskem na **30·9**, v Bukovini na 36·6, v Dalmaciji na 42·5, na Solnograškem na 45·3 km².

a) v Avstriji sploh:

Jedna privatna ljudska šola pride v Avstriji še le na vsacih 306·5 km², v Šleziji že 83·5, v Nižji Avstriji na 185·3, v Češki na 188·2, v Primorski na 209·7, v Moravski na 303·3, v Zgornji Avstriji na 342·4, v Solnograški na 376·4, v Galiciji na 392·5, v Tirolski s Predarlško na 472·4, v Bukovini na 522·5, v Štajerski na 534, v Kranjski na **553·1**, v Dalmaciji na 675·5, v Koroški še le na 1032·6 km².

Gostost javnih, privatnih in ljudskih šol sploh je razvidna iz sledeče pregledne tabele.

Zap. štev.	Imena kronovin	Število km ² na jedno ljudsko šolo			Zap. štev.	Imena kronovin	Število km ² na jedno ljudsko šolo		
		javno	privat.	sploh			javno	privat.	sploh
1	Nižja Avstrija	12·7	185·3	11·9	9	Češka	10·4	188·2	9·8
2	Zgornja Avstrija	23·8	342·4	22·2	10	Moravska	9·7	303·3	9·4
3	Solnograška	45·3	376·4	40·4	11	Šlezija	10·8	83·5	9·6
4	Štajerska	27·4	534·0	26·0	12	Galicija	22·7	392·5	21·5
5	Koroška	29·3	1032·7	28·4	13	Bukovina	36·6	522·5	34·2
6	Kranjska	30·9	553·1	29·3	14	Dalmacija	42·5	675·5	40·0
7	Primorska	19·2	209·7	17·6	15	Avstrija v obče	17·0	306·5	16·1
8	Tirolska s Predarlško	17·5	472·4	16·9					

b) v Kranjski posebej:

Zaporedno štev.	Glavarstva	Število km ² na 1 ljudsko šolo			Zaporedno štev.	Glavarstva	Število km ² na 1 ljudsko šolo		
		javno	privat.	sploh			javno	privat.	sploh
1	Črnomelj	28·8	546·6	27·3	7	Ljubljana (mesto) .	4·2	3·8	2·0
2	Kamnik	18·5	611·1	17·9	8	Ljubljana (okolica)	31·5	457·3	29·5
3	Kočevje	33·1	—	33·1	9	Logatec	50·4	—	50·4
4	Kranj	30·1	510·3	28·4	10	Novo Mesto	30·1	466·9	28·3
5	Krško	34·7	—	34·7	11	Postojina	24·9	897·9	24·3
6	Litija	29·8	—	29·8	12	Radovljica	43·0	—	43·0

Gostost javnih, privatnih in ljudskih šol sploh z ozirom na stanovništvo v Avstriji sploh in v Kranjski posebej.

V Avstriji sploh pride jedna ljudska šola na **1285** stanovnikov. Gostost ljudskih šol sploh po posameznih kronovinah je že zgoraj natančneje opisana, preostaje še primerjava med javnimi in privatnimi šolami.

Jedna javna ljudska šola pride v Avstriji sploh na **1356** stanovnikov, v Tirolski s Predarlško že na 555, v Moravski na 992·5, v Koroški na 1023, v Solnograški 1098, v Češki na 1168, v Šleziji na 1272, v Kranjski na **1550**, v Zgornji Avstriji na 1559, v Štajerski na 1566, v Primorski na 1680, v Nižji Avstriji na 1702, v Dalmaciji na 1746, v Galiciji na 1914 in v Bukovini še le na 2269 stanovnikov.

Jedna privatna ljudska šola pride v Avstriji sploh na **24408** stanovnikov, posebej pa: v Solnograški že na 9132, v Šleziji na 9869, v Tirolski s Predarlško na 14980, v Primorski na 18299, v Češki na 21171, v Zgornji Avstriji na 22452, v Nižji Avstriji na 24877, v Kranjski na **27720**, v Dalmaciji na 27759, v Štajerski na 30541, v Moravski na 31084, v Bukovini na 32330, v Galiciji na 33039 in v Koroški še le na 36101 stanovnika.

Naslednja tabela nam kaže pregledno gostost javnih, privatnih in ljudskih šol sploh primerjano med posameznimi avstrijskimi kronovinami na jedni in kranjskimi glavarstvi na drugi strani.

Zapor. število	Imena kronovin	Število stanovnikov, ki pridejo na 1 lj. šolo			Zapor. število	Kranjska glavarstva	Število stanovnikov, ki pridejo na 1 lj. šolo		
		javno	privat.	sploh			javno	privat.	sploh
1	Nižja Avstrija . . .	1702	24877	1593	1	Črnomelj	1498	28469	1423
2	Višja Avstrija . . .	1559	22452	1458	2	Kamnik	1218	40210	1183
3	Solnograška	1098	9132	980	3	Kočevje	1223	—*)	1223
4	Štajerska	1566	30541	1489	4	Kranj	1548	26313	1462
5	Koroška	1023	36101	994	5	Krško	2129	—*)	2129
6	Kranjska	1550	27720	1467	6	Litija	1602	—*)	1602
7	Primorska	1680	18299	1538	7	Ljubljana (mesto) .	3813	3389	1794
8	Tirolska s Predarlško	555	14980	535	8	Ljubljana (okolica)	1989	28835	1860
9	Češka	1168	21171	1107	9	Logatec	1678	—*)	1678
10	Moravska	992	31084	961	10	Novo Mesto	1560	24173	1465
11	Šlezija	1272	9869	1132	11	Postojina	1152	41479	1121
12	Galicija	1914	33039	1809	12	Radovljica	1060	—*)	1060
13	Bukovina	2269	32330	2120		Povprek	1550	27720	1467
14	Dalmacija	1746	27759	1643					
	Povprek	1356	24408	1285					

*) ker ni nič privatnih šol.

Tabeli gledé Kranjske povzamemo, da se, izimši Ljubljano, ne kaže med posameznimi glavarstvi tolika razlika, kakor med posameznimi kronovinami. Tudi javnih šol ima relativno največ radovljiško glavarstvo, najmanj in sploh odločno premalo jih ima krško glavarstvo.

Koliko store za šole mesta in trgi, koliko kmetске občine?

V Avstriji štejemo 760 mestnih, 1193 tržnih in 26359 kmetških občin, na Kranjskem pa 14 mestnih, 15 tržnih in 316 kmetških občin. Največ mestnih 374, torej skorej polovico vseh ima Češka, 102 Galicija; najmanj, samo 3, Solnograška. Največ tržnih občin ima zopet Češka, namreč 239, Nižja Avstrija 227, Galicija 190, Moravska 187; najmanj, samo 8, Šlezija. — Največ kmetških občin šteje Galicija, namreč 11258, med njimi nad 5000 graščinskih, Češka 6538, Dalmacija samo 25.

Avstrijske mestne občine imajo vsega skupaj 5815560 stanovnikov, tržne 2013904, kmetске občine 16065949. Največ stanovnikov 1751892 štejejo češke mestne občine, 1515152 nižje avstrijske, samo 32203

solnograške; največ stanovnikov, 482110 štejejo gališke tržne občine, 309146 češke, 298288 nižje avstrijske, 288046 moravske, samo 13736 šlezijske; največ stanovnikov štejejo od kmetških občin gališke, namreč 5246802, češke 3782056, samo 115107 solnograške.

Na vsako avstrijsko mestno občino pride 7652, na vsako tržno 1688, na vsako kmetsko, oziroma graščinsko občino 610 stanovnikov; na Kranjskem pa 4373, oziroma 3010 in 1242.

Po mestih in trgih pride v Avstriji na vsacih 2299 stanovnikov jedna javna ljudska šola v kmetških občinah pa že na 1130. Najpogostejše so javne ljudske šole po mestih in trgih dalmatinskih, kjer pride jedna šola že na 1078 stanovnikov, najredkejše v Nižji Avstriji s 3627 stanovniki. Nasprotno so pa v Nižji Avstriji po kmetških občinah šole ravno najgostejše, ker pride jedna že na 787 stanovnikov in najredkejše v Dalmaciji z 2164 stanovniki.

Na Kranjskem pride v mestih in trgih jedna šola na 2533 stanovnikov, v kmetških občinah pa na 1402.

Zapored. število	Imena kronovin	Število občin			Število javnih šol			Torej pride javnih ljudskih šol na 1 občino		
		mestnih in tržnih	kmetških	sploh	po mestnih in tržnih občin.	po kmetških občinah	po občinah sploh	mestno in tržno	kmetsko	sploh
1	Nižja Avstrija . . .	263	1328	1591	500	1064	1564	1·9	0·8	1·0
2	Zgornja Avstrija .	103	389	492	113	391	504	1·1	1·0	1·0
3	Solnograška	25	130	155	37	121	158	1·5	0·9	1·0
4	Štajerska	109	1445	1554	178	641	819	1·6	0·4	0·5
5	Koroška	37	193	230	42	311	353	1·1	1·6	1·5
6	Kranjska	29	316	345	42	280	322	1·4	0·9	0·9
7	Primorska	44	147	191	138	276	414	3·1	1·9	2·2
8	Tirolska s Predarlško	54	948	1002	124	1549	1673	2·3	1·6	1·7
9	Češka	613	6538	7151	1089	3913	5002	1·8	0·6	0·7
10	Moravska	273	2664	2937	492	1802	2292	1·8	0·7	0·8
11	Šlezija	36	460	496	59	417	476	1·6	0·9	1·0
12	Galicija	292	11258	11550	434	3019	3453	1·5	0·3	0·3
13	Bukovina	16	518	534	41	244	285	2·6	0·5	0·5
14	Dalmacija	59	25	84	116	186	302	2·0	7·4	3·6
	Sploh, ozir. povprek	1953	26359	28312	3405	14214	17619	1·7	0·5	0·6

V obče torej pride v Avstriji na vsacih 10 občin po 6 javnih šol; v Dalmaciji ima vsaka občina po več kot tri šole, v Primorski tudi več kot dve; poldrugo in več

šol ima vsaka občina tudi še na Tirolskem s Predarlško in na Koroškem; vsaka občina ima svojo šolo na Nižjem in Zgornjem Avstrijskem, na Solnograškem in v

Šleziji; vsaka deseta občina je brez šole na Kranjskem, vsaka peta na Moravskem, vsaka tretja na Češkem, vsaka druga na Štajerskem in v Bukovini; vsaka tretja občina ima komaj svojo šolo v Galiciji.

Mestne in tržne občine niso nikjer brez šole; po Dalmaciji, Bukovini, Tirolski s Predarlško in posebno po Primorski imajo pa celo po dve, tri in še več šol. — Vse drugače je s kmetскими občinami. Sicer imajo tudi po Dalmaciji povprek po 7 in še več šol; vendar imajo po več kot jedno šolo le še na Primorskem, Koroškem in v Tirolski s Predarlško; vsaka svojo šolo imajo še v Zgornji Avstriji. V Solnograški

Kranjski in Šleziji je vsaka deseta kmet-ska občina brez šole, v Nižji Avstriji vsaka peta, v Moravski vsaka tretja, blizo tako v Češki, v Bukovini vsaka druga; še manj šol je v kmetских občinah štajerskih, naj-manj v galiških.

Ljubljana kot občina zase ima 8 jav-nih šol; v novomeškem glavarstvu pride na vsako občino 1·55 šol, v krškem in lo-gaškem po 1·4, v kranjskem 1·3, v ra-dovljiškem 1·25, v postojnskem 0·95, v kočevskem 0·9, v ljubljanski okolici 0·8, v črnomaljskem, kamniškem in litijskem glavarstvu po 0·6 šol.

E. Lah.

(Dalje prih.)

Deželna razstava v Ljubljani in izložbe učil.

Razstave imenujejo mnogi novodobne semnje. Istina je, da se v razstavah mnogo prodaja, vendar to ni njih glavni namen, ampak v medsebojnem tekmovanju strokovnakom in množici dokazati svojo zmožnost. Zato se udeležujejo razstav tudi taki, kateri ne iščejo gmotnega dobička, ampak kateri se samo za čast in napredek svojega stanu potezajo. Med zadnje moramo prištevati v prvi vrsti tudi učiteljstvo. Akoravno ono uspeh svojega vzgojevanja ne more razstaviti, a od poučevanja le nekatere odlomke, mora vsak, kdor si je ogle-dal zadnje deželne razstave, pripoznati, da je bilo častno zastopano ljudsko šolstvo skoraj na vseh razstavah.

Oglejmo si nekatere razstave v zadnjih letih.

L. 1890. je bila deželna razstava v Gradci. Šolstvo je bilo razstavljeno v posebnem poslopju. Slovenski in nemški učitelji so tekmovali najboljše razstaviti. Zato pa je bila razstava lepa slika neprestanega delovanja v prid in napredek ljudskega šolstva.

L. 1891. je bila deželna razstava v Pragi. Vsa nepristranska poročila so bila o tem jedina, kako častno je bilo zasto-

pano na razstavi ljudsko, srednje in strokovno šolstvo. Razna dela čeških učiteljev so bila vsega občudovanja vredna. Izredna delavnost čeških učiteljev je napolnjevala vsacega opazovalca sè strmenjem. Njihov trud vendar ni bil zaman, kajti posrečilo se jim je dokazati, na kako impozantni stopinji stoji češko šolstvo.

Istega leta je bila deželna razstava v Zagrebu. Hrvaško šolstvo se s češkim ne more meriti. Z zadoščenjem je vendar vsak na tej razstavi opazoval, kako lepo napreduje hrvaško šolstvo in priznati moramo hrvaškemu učitelju, da se je hrvaško učiteljstvo z njo „osvetlao lice i pred svetom se prodičio“. Da pa šolstvo v zadnjih letih tako lepo napreduje, je pripisovati naklonjenosti deželne vlade, in zanimanje posvetne in duhovske gospode.

Ker se jim je šolska razstava na deželni razstavi tako posrečila, priredili so drugo leto v novem učiteljski izložbo učil, koje so se udeležili ne samo vsi boljši ogerski in avstrijski tvorničarji, ampak tudi učitelji v večjem številu. Tudi ta izložba je, kakor je bilo pričakovati po prvi razstavi, krasno uspela.

Letos je bila deželna razstava v Inomostu. V njej ljudsko šolstvo ni bilo zastopano. Celo šolsko vrtnarstvo se je popolnoma pogrešalo, kar pa se ni čuditi, ako se pomisli, da je na vsem Tirolskem samo 21 šolskih vrtov. Le obrtne nadaljevalne šole so izložile nekatere pismene in risarske izdelke, kateri pa niso nič kaj uzorni. Pač pa je bila letos ondi v učiteljski izložba učil, katera je prav dobro uspela.

Leta 1895. bo v Ljubljani deželna razstava. Da se je moremo častno udeležiti, moramo se že zdaj z njo baviti, ker bode tudi šolstvo zastopano. Ljudsko šolstvo bo izložilo tudi šolsko vrtnarstvo. Isto se je že razstavilo l. 1888. na sadni razstavi. Udeležilo se je takrat 25 šol. Med njimi smo videli prav lepe izdelke. Tudi pri sadni razstavi se je učiteljstvo odlikovalo. Glede na lep uspeh takratne razstave je pričakovati, da bode učiteljstvo tudi pri prihodnji deželni razstavi pokazalo lep napredek šolstva.

Z ljudskimi šolami v zvezi so obrtne nadaljevalne šole. Te šole sicer niso stare, vendar jih je primeroma na Kranjskem precejšnje število, akoravno še ne toliko, kolikor bi jih moralo biti. Te šole stanejo mnogo denarja in pokazati se bo moralo, da je ta denar sadonosno naložen.

Smoter deželne razstave v Ljubljani bo isti, ko v razstavah v Gradci, Inomostu, Pragi in Zagrebu. Šolstvo na Kranjskem sicer še ni na onej impozantni stopinji, ko Češko, a pripoznati se mora, da v zadnjih letih neprestano napreduje. Prispeli smo pač že na ono stopinjo, da se javno lahko pokažemo. V deželnih razstavah razstavljajo v prvi vrsti interesentje iste dežele, razven tega pa tudi mnogi tujih dežel. Šolstvo pa zastopajo povsod le učitelji iste dežele. Zato je deželna razstava živa slika ljudskega šolstva iste dežele. Zato bi bilo obžalovati, ako bi ljudsko šolstvo na prihodnji razstavi ne bilo dobro zastopano. Razstava bi bila največjega pomena za učiteljstvo samo. Ta bi bila za nje naj-

boljša šola, kajti ljubljansko razstavo ogledalo si bo večina učiteljev, ker ogledati si druge jednake razstave mnogim vsled preskromnih plač ni mogoče. Zato je potrebno, da bi bilo na prihodnji razstavi ljudsko šolstvo dobro zastopano.

Najuzornejša izmed omenjenih razstav je bila ona v Pragi. Da se je pa tako posrečila, pripisovati je izredni delavnosti češkega naroda. Oglejmo si malo to delovanje.

Za ljudsko šolstvo je skrbel v razstavi pododbor odbora za šolstvo. Isti je izdal že leto popred vsem okrajnim in krajnim šolskim svetom vabilo in poziv glede razstavbine udeležbe. Takoj začetkoma se je zdatno število oglasilo, katero število se je pa še pomnožilo. V poravnanje izdatkov za šolsko izložbo je dovolilo naučno ministerstvo 8000 gld. Vrh tega je deželni šolski svet dovolil, da se pokrijejo krajevni izdatki iz prebitkov šolskih proračunov.

Da bomo torej častno zastopani na ljubljanski razstavi, treba je ne samo velike delavnosti, ampak tudi denarnih žrtev. Teh učiteljstvo ne zmore. Treba je torej drugod pomoči iskati. Na Češkem so se dejali krajevni stroški v proračun, na Hrvaškem je podpiralo razstavo deželna vlada in razna mesta so tekmovala, kojih razstava bo lepša. Tako je mesto Osjek privolilo v to svrhu 250 gld. ter razstavilo res bogato zbirko, katero je razstavilo po sklepu deželne razstave tudi doma. Pri nas se na krajne šolske svete in občine ne smemo preveč zanašati. Poskušajmo vendar tu in tam kako podporo doseči. Osebito smemo upati, da nas deželni odbor in kranjska hranilnica tudi v tem slučaju ne bosta zapustila ter da bode tudi nam naučno ministerstvo kako podporo naklonilo.

Nujna potreba je torej že zdaj na razna vrata trkati. Razven tega potreba je tudi reklame, da se bode učiteljstvo že sedaj pripravljalo ter se v velikem številu razstave udeležilo.

Na deželni razstavi v Gradci je bila razstavljena stalna izložba učil. Drugod pa so se prirejali za-sè izložbe učil. Oglejmo si tudi to vprašanje:

Velike važnosti in koristi izložb učil mi ni potreba poudarjati. Prvo stalno izložbo učil je ustanovilo že leta 1888. vzgledno „Pedagogijsko društvo“ v Krškem. Žal da Krško nima ugodne lege, da bi si veliko učiteljev je zamoglo ogledati. Zato slovenski učitelji niso bili zadovoljni samo

s to izložbo, ampak so si prizadevali jih prirejati tudi drugod. Tako v Mariboru, tako tudi v Ljubljani ob priliki deželne učiteljske konferencije l. 1891. Velicega pomena za kranjsko šolstvo bi bilo, ko bi se za časom deželne razstave priredila bodi si v razstavi bodi si za-sè izložba učil v velikem štilu. Ker pa je na Kranjskem 62·6% jednorazrednic, zato je tudi važno, da je priredi posebna izložba za jednorazrednice najpotrebnejših učil. **L. Stiasny.**

Književnost.

Letna šolska poročila. 1. Jahresbericht des k. k. Staats-Obergymnasium in Laibach. Prinaša članka: „Die geodätische Linie. Von M. Vodušek“ in „Profesor Josip Marn. Von A. Karlin“. Razven ravnatelja Andreja Senekoviča je imel zavod za obvezne predmete še 27 učnih močij. Koncem šolskega leta je bilo 620 učencev, med temi 78 odličnjakov, I. red je imelo 394, ponavljalno preskušnjo 76, II. red 46 in III. red 24 učencev in zaradi bolezni dodatno preskušnjo 2 učenca. Slovencev je bilo 490, Nemcev 126, 2 Italijina in 2 Čeha, med temi 614 katoličanov, 4 protestantje in 2 žida.

2. Izvestje c. kr. državne nižje gimnazije v Ljubljani. Uvodni članek „O metodiškem pouku nemščine v I. in II. razredu slovensko-utrakvistiskih gimnazij. (Konec.) Anton Štritoj⁴. Za obvezne predmete ravnatelj Franč. Wiesthaler in 12 učnih močij. Koncem leta 357 učencev, vsi Slovenci in katoličani. Spričevalo z odliko je dobilo 44, I. red 236, II. red 31, III. red 6 učencev, ponavljalna preskušnja se je dovolila 39 in dodatna zaradi bolezni 1 učencu.

3. Letno izvestje c. kr. obrtne strokovne šole za lesno industrijo v Ljubljani. K. n. načelni sliki članek „Vrata iz leta 1638 v Kranji, Ivan Šubic“. Učiteljstvo: ravnatelj J. Šubic, 5 strokovnih učiteljev, katehet in 3 delovodje. Število frekventantov koncem leta 102. Klasifikacija rednih učencev: uspeh poveljen 38, nepoveljen 8, ponavljalno preskušnjo 3, neizprašan 1, odhodno spričevalo 10, Slovencev 68, Nemca 2, vsi katoličanje.

4. Letno izvestje c. kr. obrtne strokovne šole za umetno vezenje in šivanje čipek v Ljubljani. Ravnatelj J. Šubic, katehet in 5 učnih močij. Koncem leta 52 obiskovalk. Pri 26 rednih učenkah uspeh poveljen, pri 2 nepoveljen, s ponavljalno preskušnjo 1, neizprašana 1. Slovenk je bilo 45, Nemk 13, 2 Poljakinji in 1 Hrvatica; po veri 60 katoličank in 1 židinja.

5. Letno poročilo I. mestne petrazredne deške ljudske in obrtne pripravljalne šole

v Ljubljani. Članek „Tristoletnica zmage pri Sisku. Ivan Belè. (Ta članek je v vseh slovenskih ljubljanskih poročilih.) Šolski voditelj Andrej Žumer, katehet in 8 učiteljev. Koncem leta 465 učencev, vere vsi katoliške, 364 Slovencev in 1 Nemec. Za višji razred sposobnih 348, nesposobnih 114, neizprašani so ostali 3 učenci. — Obrtna pripravljalna šola je imela k. l. 126 učencev, vsi katoličani, po narodnosti 2 Nemca, drugi Slovenci.

6. Letno poročilo II. mestne petrazredne deške ljudske šole, obrtne pripravljalnice in šolske delarne v Ljubljani. Voditelj Fr. Raktelj, katehet in 10 učiteljev. Koncem leta 537 učencev, po veri 536 katoličanov in 1 pravoslaven, 532 Slovencev, 3 Nemci, 2 Srba. Za višji razred sposobnih 379, nesposobnih 150, neizprašanih 11. — Obrtna pripravljalna šola štela je koncem leta 151 učencev. — Šolska delarna: Voditelj Fr. Raktelj in 2 učitelja. Učencev je bilo 28.

7. Letno poročilo mestne osemrazredne dekliske ljudske šole v Ljubljani. Nadučiteljica Julija Moos, katehet in 7 učiteljic. Koncem leta 376 učenk. Vere vse katoliške, Slovenk 363, Nemk 13. Za višji razred sposobnih 307, nesposobnih 63, neizprašanih 6.

8. Jahresbericht der fünfclassigen städtischen deutschen Mädchen-Volksschule in Laibach. Voditeljica Alojzija Bauer, katehet in 7 učiteljic. Koncem leta 350 učenk, 343 katoličank, 2 protestantkinji in 5 židinj. Imed teh govorilo je samo nemško 62, samo slovensko 7 učenk, druge slovensko in nemško. Za višji razred sposobnih 284, nesposobnih 48, neizprašanih 18.

9. Letno poročilo Uršulinskih dekliskih šol v Ljubljani. Voditeljica Antonija Murgel, 2 kateheta, poučevale so izprašane učiteljice iz reda sv. Uršule. I. Otroški vrtec je obiskovalo 56 deklic. II. Vnanja osemrazredna šola. Koncem leta 610 učenk in sicer 552 Slovenk, 50 Nemk, 4 Italjanke, 1 Hrva-

tica in 3 Čehinje. Za višji razred sposobnih 463, nesposobnih 139, neizprašanih 8. (Dalje prih.)

Glavne oblike zemeljskega površja. Marljiva tvrdka Kleinmayr-Bamberg je izdala pod tem naslovom v slovenskem prevodu znano učilo, ki je bilo po mnogih šolah že do sedaj udomačeno. Res je, da nam ta tabla ne predočuje vseh pojmov, ki so opisani v navadnih zemljepisnih knjigah, vendar je to, kar nam ona podaja, tako razločno in jasno, da si

mora učencev koj ustvariti pravo podobo o posameznih predmetih. Zlasti morje v dotiku s suho zemljo je kaj razločno in poučljivo predstavljeno. Glede slovenske prestave bodi omejeno, da je porabljena Jesenkova terminologija. Le za „Nadelwald“ je vpeljan izraz jelovje (mesto „šilovje“) in za „Laubwald“ šuma (mesto „listniki“, kakor piše Jesenko). Cene temu koristnemu učilu glej Uč. Tov. št. 21. Nobena ljudska šola naj bi ne bila brez njega.

Naši dopisi.

Iz Metlike. Uradna učiteljska konferencija. (Konec.) V redu imajo učitelji-voditelji svoje uradne spise, le v kataloge in sploh v uradne knjige naj se nič ne piše s svinčnikom.

Vsak učitelj-voditelj naj navede v svojem poročilu na okrajni šolski svet tudi datum in število ukaza, da s tem olajša uradovanje pri c. kr. šolskem svetu.

Pri četrti točki omenja, prebere in razjasni g. predsednik postave, ukaze in naredbe, ki so izšle v letu 1892/93.

O peti točki: „Vажnost nazornega nauka z navodili“, sta bila določena referentoma gospoda Bartel in Bitenc. Ker je bil prvi odsoten, prebere njegov referat g. Lovšin. Potem še poročata o peti točki gg. Bitenc in Lovšin. Po daljši in obširnejši debati, katere se udeležijo gg. Šetina, Šest, Kenda, Lovšin, Megušar in drugi, sprejme se jednoglasno g. Šetine predlog, da naj se nazorni nauk ne goji le v I. razredu, temveč tudi v ostalih razredih z največjo marljivostjo.

O šesti točki: „O prihodu, bivanju in odhodu Francozov v Belokrajini, kot donesek k domači zgodovini“, prebere najprvo tri pesmi g. Dular, katere je zložil za francoskih časov živeči semiški organist Wartol. Zaradi pomanjkanja časa se ostali referatj preberó in se bodo oddali g. profesorju Vrhovcu v daljno porabo.

V imeni knjižničnega odbora poroča g. Šetina. Število knjig se je v prošlem letu pomnožilo. Na predlog g. Lovšina se knjižnica naroči še na: „Naredak“ in „Matico hrvatsko“. Taisti predloži tudi račun okrajne učiteljske knjižnice, iz katerega se razvidi, da je bilo dohodkov 199-85 gld. in izdatkov 148-10 gld., ostane še 51-75 gld. Račun pregledata in odobrita izvoljena pregledovalca gg. Lovšin in Šest.

„Per acclamationem“ voli se stari knjižnični odbor ter se mu izreče zahvala za obilni trud; le namestu g. Perkota, ki odide v Žire, voli se gdč. Clarič.

V prihodnjem šolskem letu se bodo rabile v tem okraju one knjige, kakor v prošlem letu.

V stalni odbor se izvolijo gg.: Barlé, Lovšin, Šest, Šetina.

Po dogovoru z gospodom nadzornikom predlaga slednjic g. Šetina: 1. V prospah zemljepisnega pouka je potrebno, da dobé učenci planiglobije, Evropo,

Avstrijo in Kranjsko sè slovenskim tekstom; torej naj se vis. c. kr. deželni šolski svet naprosi, da blagoizvoli potrebno ukreniti za izdajo omenjenih zemljevidov.

2. Največjo težavo pri pouku napravlja spisje, bodisi slovensko ali nemško. Treba je izbrati primerno gradivo na podlagi učnih črtežev po številu ur in sicer: Visoki c. kr. deželni šolski svet naj se naprosi, da skliče enketo, ki bode določila podrobni učni načrt za pouk v slovenskem in nemškem spisju na podlagi slovnice po številu ur.

3. Okrajna učiteljska konferencija živo čuti potrebo izdaje boljše in krajše slovenske slovnice in II. nemške slovnice.

S tem je bil dnevni red končan. G. predsednik se zahvali učiteljstvu za zanimanje pri obravnavi konferenčnih toček, spodbuja s krepkimi besedami učiteljstvo k vestnemu izpolnjevanju svojih dolžnostij, k ljubezni in neomahljivi vdanosti do presvetlega cesarja Franciška Jožefa I. in njegove prevzvišene cesarske hiše. S trikratnim „živio“ našemu vladarju se konferencija zaključí.

G. Šest se zahvali s toplimi besedami g. predsedniku, da je tako uzorno in nepristransko vodil vse zborovanje.

Poldne je že odzvonilo, ko smo se, prejemši potnino, razkropili po mestu. Ob jedni uri smo se zbrali zopet vsi v gostilni gospe Šetine k skupnemu obedu, kjer ni manjkalo napitnice, pač pa petja.

Z Goriškega. (Lineatura pisank. — Likarjeve pisanke. — Svoji k svojim!) (Konec.) Z ozirom na učne načrte ter naredbe šolskih oblastev priredil je 8 stopnjevanih lineatur pod zaporednimi številkami od 1 do 8. Sreduja širjava št. 1 je 6 mm, zgornja in spodnja pa za polovico širja, torej 9 mm. Tako razmerje širjave imajo potem vse lineature in se tako zožujejo, da ima št. 2 srednjo širjavo 5, zgornjo in spodnjo 7 1/2 mm; št. 3 ima 4 in 6 mm; št. 4 ima 3 in 4 1/2 itd. Širjava 12 mm je za ostale lineature, da ostane pisava primerno velika za praktično vporabo v življenju, za katero se učenci učiti morajo. Št. 5 je nova lineatura, kakeršnih drugi založniki nimajo, kajti začetkom ima 4 črte kakor št. 4, kmalu pa se zgornji dve in spodnje črte opuste in

nadaljuje do konca vsake vrste le podložna črta. Ta lineatura je namenjena za prehodnje vaje s 4 na jedno črto je po naši skušnji izvrsten pomoček, da se učenci nauče pisati na pisanke z le jedno črto. Št. 6 je jednočrtna lineatura 12 mm oddaljenosti. Tej jednaka je št. 7, toda le začetkom vsake vrste, kajti kmalu ni več črte, ampak le redke in tanke črtice, na katere mora učenec paziti ter se tako vaditi pisanju na čist, nečrtan popir, kakeršnega dobi v pisanki št. 8. — Take so nove Likarjeve pisanke in spisovnice, kakeršnih si je vsak praktičen učitelj že davno želel!

Bodi nam dovoljeno omeniti še, da je bil isti založnik že za lansko šolsko leto preskrbel takih pisank, a nevesten tvorničar mu jih je bil napravil iz tako slabega popirja, da ni odgovarjal pogodbi in da je bil komaj za rabo. Vsled tega trpel je slovenski založnik - učitelj skorej nepremagljivo škodo. In kdo in kaj mu je bil posredni vzročitelj? Kdo drugi kot isto učiteljstvo, ki ga je nagovarjalo, naj uredi lineaturo pisank na slovenske šole, kaj družega kot prepričanje,

da dotedanja lineatura ni praktična, ni prav urejena, ni popolna za naše šole.

Slovenskemu učiteljstvu menda ni treba še posebej priporočati novih Likarjevih pisank, kajti priporočajo se najboljše same. Glede cene naj omenimo, da se ne razločuje od Grubbauerjevih, ravno tako je glede popirja, sicer pa je padla cena šolskim potrebščinam v Gorici, odkar ima tudi g. Likar svojo prodajalnico — prvo slovensko — tako nizko, da nižje ne more, da ji je težko kje drugod jednaka. Ako bi pa bile nove pisanke tudi za spoznanje, za kako malenkost v začetku dražje, treba uvaževati poleg uničujoče konkurence še to okolščino, da vsaka nova stvar je v začetku dražja, ker začetek je združen vedno z zaprekami in s stroški. Slovenski učitelji, ne le na Goriškem, ampak po vseh delih razkosane Slovenije! Znano nam je geslo: Svoji k svojim! Ako je kje umestno, gotovo je tukaj. Naročujmo šolske potrebščine — posebno nove pisanke in spisovnice — le pri g. Likarju in ravnali se bomo dvakrat po gojenjem geslu, kajti g. Likar je naš kot vnet Slovenec in kot učitelj!

—l—

Društveni vestnik.

Iz Ljubljane. (»Narodna šola.«) Dne 4. kimovca t. l. je bil občni zbor „Narodne šole“ v prostorih druge mestne deške šole v Ljubljani, kojega se je vdeležilo 5 odbornikov in več učiteljev članov iz Ljubljane in okolice.

Predsednik, Feliks Stegnar, otvori zborovanje s prisrčnim pozdravom na došle člane rekoč, da se ni varal, ko je v lani izrekel željo na tem častnem mestu, da bi se društveniki še bolj oklenili „Narodne šole“, katere namen je podpirati narodno šolstvo ter delovati na to, da je pouk vedno uspešnejši, izdatnejši in trajnejši.

Povsod se kaže društveni napredek, tako v moralnem kakor v materialnem oziru. Glavna vsota vseh društvenih dohodkov je dosegla skoro 2000 gld. Le še 1 desetak in bili bi v prijetnem položaji, da bi se ponašali z dvema tisočakoma. Začetek tretjega desetletja je torej ugoden za imetje „Narodne šole“, ki je po sklepu računa izkazano s 1384 gld. 34 kr., kar dosedaj še ni bilo. Hvala bodi vsem, ki so podpirali „Narodno šolo“ v tako izdatni meri, zlasti vis. deželnemu zboru, slav. mestnemu zastopu ljubljanskemu in slav. hranilnici kranjski. Te korporacije podpirajo „Narodno šolo“ vsako leto z darilom po 200 gld.

Med dobrotnike „Narodne šole“ je šteti tudi „Slov. učiteljsko društvo“ v Ljubljani, katero je darovalo 100 izvodov knjizic za slovensko mladino in je oskrbelo že tlikrat in brezplačno različne oglase in naznanila tičoča se „Narodne šole“ v svojem glasilu „Učit. Tov.“. Nenavadne podpore so došle letos „Narodni šoli“ od dr. vitez Močnikove gospe vdove 50 gld., od gospe Julije Materne volilo 100 gld. in od častitih

članov, katerim izrekam presrčno hvalo s tega mesta. — Nato poroča društveni tajnik tako-le: Slavni zbor! Iz računskega sklepa, kateri se je vsem č. društvenikom razposlal, je razvidno odborovo delovanje v preteklem letu. Iz njega slavni zbor posnemlje, da je odboru glavna naloga, vstreci po možnosti mnogobrojnim željam in naročilom cenjenih članov. Mnogo zahval, priobčenih in nepriobčenih, je odboru prijetno dokazilo, da je vstrezal č. društvenikom. Sicer pa mu ni do tega, da udeleženci društvenih koristij take zahvale v časopisih prijavljajo. Odbor jih smatra za reklamo in prijazen glas, da odbor svojo nalogo izvršuje v mejah društvenih pravil. Za hvaležni spomin bodi vsem gospodom izrečeno odborovo priznanje. Ker se vse poslovanje društveno suče okoli postrežbe in naklonitve obilih samoučil za šolsko mladino, zato odbor ni imel povoda, dostikrat posvetovati se o društvenih stvareh. Gledati mu je bilo največ na to, da se je č. članom hitro postreglo in obilo podarilo. V tem oziru ima odbor torej dobro vest; ako se pa pričakovanja vsakomur niso izpolnila, pripisovati je to primorani varčnosti ali pa, da odbor dostikrat ni vedel, s čim bi bilo društvenikom bolje ustrezno. Glede na to prosi odbor prizanašanja in potrpljenja, — za bodočnost pa točnejših naročil. — Kakor se opazuje v prvem četrletji najživahnejše gibanje, tako ima tudi „Narodna šola“ do novega leta največ posla. Do takrat je bilo v preteklem društvenem letu odpravljenih 120 pošiljatev, izmed katerih je mnogo bilo prav obsežnih in težkih. Na ostali čas leta pripada 67 pošiljatev. Število vseh članov je 187. Od teh je na inne ljudske šole vknjiženih 137 in na ime

gg. učiteljev 37. To število je mimo onega v prejšnjem letu manjše, a to je le slučajno, ker člani v tem oziru največkrat ne povedo, ali je donesek od šole, ali od učitelja. — V občje je število društvenikov namreč ljudskih šol narastlo za 18.

Še bolj se kaže ta narastek v novčnem oziru, ker je bilo s šolami za 126 gl. več prometa. Manjših doneskov je bilo menj, večjih več. Vračila so znašala blizu 60% več nego vplačila, vender se pri večjih doneskih ni moglo toliko odstotkov vzeti za merilo vsakokratni odškodnini, ker bi se sicer blagajnica kmalu izpraznila in društvo bi ne moglo mnogim šolam podpore dajati.

Blaga se je razdelilo razmerno več, nego prejšnje leto, osobito pisank, peres, tablic. Razven za 7000 več kupljenih pisank se je razdalo tudi po Grubbauerju darovanih 10.000 raznih pisank; zato je pisank dejansko za toliko več porabljenih bilo. Tu je v poštev vzeti še po g. Giontiniju, Zeschkotu in Krisperju večkrat podarjene pisanke, ki so se vse v prid obrnile. Za ta darila bodi dobrotnikom na tem mestu izrečena najtoplejša zahvala!

Glede pikčastih risank bodi pripomnjeno, da naj društveniki pri naročilih točno zaznamenujejo številko, da se bode vedelo pošiljati ali take z 1nim ali več *cm* razdalje. Istotako bi bilo odboru ustrezno, da bi se kakovost „tablic“ vsikdar točno določila. Tako zvani „patentovani črtalniki“ se ne obnašajo kaj dobro, zato jih je čedalje manj v prometu. Kdor jih vender želi, naj bi to sporočil.

Preostaja mi še omeniti onih stebrov, na katerih dobrodelnost „Narodne šole“ sloni. Brez teh stebrov bi se društveni namen nikakor ne mogel doseči. Zato odbor ne zamudi primerne prilike, in išče tam pomoči, kjer jo že toliko vrsto let najde, to je pri visokem dež. zboru, pri slavnem mestnem zboru in pri slavni kranjski hranilnici. Za veledušno pomoč jim bodi vsa čast in najtoplejša hvala!

A tudi nenadnih podpor je „Narodna šola“ bila deležna; sicer je povod tužen, vender kaže, da so darovalci priznavali koristnost naše tibe družbe. O smrti nepozabnega nam gosp. viteza Močnika, umirovljenega dež. šol. nadzornika, ustanovnika „Nar. šole“, spomnila se je milostiva gospa vdova Terezija pl. Močnik naše družbe, kateri je bil preblagi ranjki stalen dobrotnik, ter ji je naklonila 50 gl. podpore. — Posredovanjem deželnega poslanca in mestnega odborika veleč. gosp. Anton Kleina volila je nam ranjka gospa Julija Materne 100 gl. (Dalje prih.)

Iz Postojine. (Konferencija.) Dne 5. mal. srpana smo se zbrali v Postojini k letošnjemu uradnemu zborovanju. Pred istim služil je preč g. kano-nik Jan. Hofstetter slovesno sv. mašo, pri kateri je pel dobroznani kvartet: gg. Punčah, Hrovat, Vrbič in Piščanec. Tako dovršeno petje se le malokje sliši, zlasti smo občudovali krasen tenor g. Punčah-a.

Ob 10. uri začelo se je v šolskem poslopiju uradno zborovanje, koje je počastil tudi blag. g. c. kr. okr.

glavar Ferd. marki Cozani, kojega pozdravu je učiteljstvo burno odzdravilo ter s tem v novič jasno pokazalo, kako priljubljen nam vsem je omenjeni gospod.

Gospod nadzornik I. Thuma se je spomnil v svojem nagovoru umrlih gg. H. Kavčiča, uda c. kr. okr. šol. sveta in šolskega svetovalca B. Hrovath-a.

Namestnik predsednikov je bil g. nadučitelj Martin Zarnik iz Trnovega, zapisnikarjema sta bila voljena per accl. g. Štef. Prinožič iz Postojine in gdč. Bibijana Bisail iz Hrenovic. Nadzornikovo poročilo je bilo kakor vsako leto velezanimivo ter je gotovo vsakemu izdatno hasnilo. Burno odobravanje je vzbudil opomin h kolegijalnosti in živahni „dobro“ klici glasil so se, ko je g. nadzornik govoril o razmerji med nadučiteljem in učiteljstvom. Dal Bog, da niso one besede pale na nerodovitna tla. Prebrali so se za tem še nekateri važnejši odloki šolskih oblastev.

O nazornem nauku je poročal g. učitelj Franč. Vrbič iz Slavine. Videlo se je, da se je g. poročevalc dobro pripravil ter svoj referat marljivo izdelal. O slovniskem pouku je referiral g. učitelj Karol Wider iz Vipave. Tudi ta referat je bil spretno sestavljen in obsegal v občje vse potrebno.

Zanimivo je bilo predavanje, oziroma demonstriranje o rastlinah, koje župnik Kneipp za domača zdravila priporoča. Gospod vodja Kavčič iz Senožeč, dobro znan botanik, je kar večinoma v naravi pokazal dotične rastline.

Okrajni učiteljski knjižnici je priraslo letos nad sto knjig ter šteje naša bukvarna sedaj 1274 raznih knjig itd. Pri volitvah v knjižnični in stalni odbor je obveljal predlog, da ostaneta neizpremenjena.

Živahna debata se je vnela pri izberi učnih knjig za šolsko leto 1893/94. Poudarjalo se je, da sedanje učne knjige ne zadoščajo potrebam raznih šol, ter izrekla se je želja, da se šolska oblastva naprosijo učne knjige za posamezne vrste šol posebej izdati. Sklenilo se je tudi, da se zemljevid našega okraja, kojega je mojsterski narisal g. učitelj Fetich-Frankhein iz Knežaka, vpelje, ako to vis. c. kr. deželni šolski svet dovoli, v naše šole. Obžalovalo se je le, da niso krajevna imena povsem pravilno pisana. Od samostalnih nasvetov, koje je stavil g. učitelj Judnič iz Trnovega, omenjam nasvet glede telovadnih prostorov pri šolah, glede rabe tablic in upeljave jednakih zvezkov na šolah. Nasveti bili so vsi sprejeti.

Konferencijo je zaključil g. nadzornik, ključoč presvetlemu našemu vladarju trikrat „Slava“ z opominom, da bodi Njegovo geslo „Viribus unitis“ tudi geslo učiteljstva. Zbor je zapel stoji cesarsko pesem. Na to smo se podali k skupnemu obedu, h kateremu so prišli tudi taki, koji so se druga leta ločili od nas. Napičnica vrstila se je za napičnico, vrli kvartet pevec peval je neumorno in le prehitro prišel je čas ločitve. Dal Bog, da bi tudi prihodnje leto složno delovali v prospeh šole in s tem tudi v blagor domovine.

Vestnik.

Imenovanje. Presvetli cesar je imenoval naučnim ministrom g. dr. J. v. Madejskega. — Ministerjalni svetnik v naučnem ministerstvu g. dr. Erich Wolf je dobil naslov in značaj sekcijekega načelnika.

Inspekcija. Deželni predsednik g. baron Viktor Hein je dne 8. t. m. obiskal v spremstvu gospe so-proge strokovni šoli za lesno obrt in za umetno vezenje v Ljubljani ter si ogledal vse prostore in izdelke gojencev.

Razširjanje šole. Paralelni razred, ki je bil do sedaj začasno dovoljen na štirirazrednici v Cerknici, ustanovil se je kot stalen razred. — Za štirirazredno deško šolo v Škofji Loki je zaradi velikega števila učencev začasno dovoljen jeden paralelni razred. — Jednorazrednica v Predosljah pri Kranji se je razširila v dvorazrednico ter se je dne 24. vinotoka slovesno blagoslovilo in odprlo šolsko poslopje.

Iz seje c. kr. deželnega šolskega sveta. Zapisnikar poroča, kaj se je od zadnje seje sem že rešilo. Sklepa se o prošnjah več učencev srednjih šol za oproščanje od plačevanja ukovine. Stalno se umestijo g. Andrej Lah, učitelj v Dolenjem Zemonu, za učitelja-voditelja na jednorazrednici pri Sv. Martinu pri Nadenjem Selu; g. Martin Humek, učitelj na Raki, za tretje učno mesto na štirirazrednici v Radečah. Pripoznajo se petletnice in sicer peta profesorju na višji gimnaziji v Ljubljani g. T. Zupanu, prva profesorju na isti gimnaziji g. dr. O. Gratzkyju in druga profesorju na državni gimnaziji v Novem Mestu g. dr. J. Marinkotu. Gimnazijalni učitelji gg. dr. J. Šorn in L. Lederhas v Ljubljani, Fr. Novak in J. Fon v Novem Mestu se stalnimi potrdijo in dobijo naslov profesorja. Dovolj se poldnevni pouk na jednorazrednici v Lozicah in v prvem razredu trirazrednice v Zagorji.

Osobne vesti. G. Ivan Perko, imenovan za Hotič, ostane na svojem mestu v Doleh. G. dr. F. Romiha, ki je sedaj na učiteljski v Ljubljani, namestuje na meščanski šoli v Krškem nadučitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik g. Ivan Gabrček. G. K. Perhavec, začasni učitelj v Št. Rupertu, šel je za jedno leto k vojakom. Gdč. Franciška Lunder iz Trebelnega je dobila začasno učno mesto v Škocijanu. Gdč. Marija Peterlin z Velikih Poljan je dobila začasno učno mesto na novi paralelki v Št. Rupertu. Izprašani učiteljski kandidati so dobili službe in sicer g. Francišek Koželj na Velikih Poljanah; g. Valentin Clemente v Prežganji, g. Janko Zupančič v Hotiči, g. Francišek Čuk na štirirazrednici v Krškem kot namestni učitelj.

„Pedagogično društvo“ v Krškem ima dne 16. t. m. zborovanje, o katerem nam je obljubljen poročilo.

Skušnjo učiteljske usposobljenosti. Dne 6. listopada so se začele pred c. kr. izpraševalno komisijo za splošne ljudske in meščanske šole v Ljubljani skušnje učiteljske usposobljenosti, h katerim je prišlo 48 kandidatov in kandidatinj. Skušnje za splošne ljudske šole delajo gospodje: Anton Arko, prov. učitelj v Preserji; Ivan Bernot, prov. učitelj v Srednji Vasi v Bohinji; Teodor Čampa, suplent na I. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani; Friderik Deutchländer, učitelj na evangelski ljudski šoli v Trstu; Rihard Megušar, prov. učitelj na Božakovem; Mat. Perc, prov. učitelj v Poljanah; Francišek Peterlin, prov. učitelj v Kolovratu; Alojzij Sachs,

suplent na II. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani; Ivan Šega, prov. učitelj v Spodnjem Logatci; Janez Vrščaj, prov. podučitelj pri Sv. Jurji ob južni železnici; Ferdo Wigele, prov. učitelj v Starem Trgu pri Loži in končno kandidat duhovskega stanja gospod Jožef Schalaudek, župnik evangelske cerkvene občine helvetiškega izpoznanja v Trstu. Skušnjo za ljudske šole delajo dalje gospodičine: Helena Arko, prov. podučiteljica v Zrečah pri Konjicah; Ivana Arko, prov. učiteljica v Semiči; Terezija Bučar, prov. podučiteljica pri Sv. Duhu pri Ločah na Štajerskem; Pavla Cidrich, prov. podučiteljica v Grižah pri Celji; Marija Delakorda, prov. podučiteljica na Škalah pri Šošanji na Štajerskem; Ivana Furlan, prov. učiteljica v Senožečah; Ana Janžar, prov. podučiteljica v Jarenini pri Mariboru; Karolina Kadunig, prov. učiteljica v Dragatuši; Filomena Koceli, prov. učiteljica v Predvoru; Franciška Lunder, prov. učiteljica v Škocijanu pri Krškem; Hedviga Malovrh, prov. učiteljica na Rakeku; Josipina Negovetič, prov. podučiteljica v Št. Petru pri Radgoni; Antonija Okorn, prov. učiteljica v Kropi; Ivana Perušek-Modrijan, učiteljica v Starem Trgu pri Loži; Marija Peterca, prov. podučiteljica v Vitani na Štajerskem; Pavla Pi-broutz, prov. podučiteljica v Jurkloštru pri Laškem; Albina Sark, prov. učiteljica v Št. Rupertu; Josipina Schott, prov. učiteljica v Litiji; Terezija Skul, prov. učiteljica v Šmarji pri Ljubljani; Antonija Strle, prov. podučiteljica v Trbovljah; Marija Sternad, prov. podučiteljica pri Št. Jurji ob južni železnici; Amalija Tomc, prov. učiteljica pri Sv. Križi pri Turnu; Gabrijela Tschurn, učiteljica v samostanu reda prečistega spočetja Marije v Jaroslavu; Amalija Vičič, učiteljica v Marijanišči v Ljubljani; Olga Wurner, prov. učiteljica v Begunjah; Balbina Zwyer, prov. učiteljica pri Sv. Jurji ob Tabru na Štajerskem; Franciška Zebre, prov. učiteljica v Hotedersici. Kandidatinji-redovnici sta: sestra Florijana Kock, podučiteljica na privatni dekliski šoli šolskih sestrah v Celji; sestra Ambrozija Svetlin, podučiteljica na privatni dekliski šoli šolskih sestrah v Mariboru. — K skušnji za meščanske šole sta se oglasila gospoda: Adolf Nitsch, učitelj na evangelski šoli v Trstu; Alojzij Siegmund, učitelj v Baldramsdorfu na gornjem Koroškem; gospodičina Klara Pfau, pomožna učiteljica na c. kr. ljudski in meščanski šoli za deklice v Trstu. Dopolnilni izpit iz nemščine (kot učni jezik) delajo gospodje: Jožef Azman, učitelj na Breznici pri Radovljici; Francišek Finžger, učitelj v Črnotiči pri Kopru; Lovro Perko, učitelj v Žireh. Izpit iz francoščine za ljudske in meščanske šole dela gospodičina Olga Lavrenčič iz Trsta. Skušnjo usposobljenosti za splošne ljudske šole dela torej 12 kandidatov in 29 kandidatinj, za meščanske šole 2 kandidata in 2 kandidatinj, 3 kandidati dopolnilni izpit iz nemščine in 1 kandidatinja specijelno iz francoščine.

Naloge pri preskušnji učne usposobljenosti. A) Za ljudske šole. Iz nemščine: Gesundheitspflege in der Schule. — Iz slovenščine: Kako more učitelj s svojim vedenjem v šoli in zunaj šole vplivati na odgojo svojih učencev. — Iz zgodovine: Kolumb (životopis). — Iz matematike: 1. $\left(\frac{3^{1/2} - 1^{1/4}}{2^{1/2} - 1^{1/3}}; 4\left(\frac{2^{1/4} - 1^{1/5}}{1^{2/3} + 2^{1/2}}\right)\right) \times \frac{2^{2/5} \times 5^{1/8}}{3^{1/8}} = ?$ 2. Za zgradbo neke hiše se potroši 28500 gld.; na hiši je 8000 gld. dolga, od katerega se plačuje $4\frac{1}{2}\%$ obre-

stij, davki znašajo 351 $\frac{4}{5}$ gld. in za popravljanje hiše se potroši 130 gld. na leto. Po koliko % se obrétuje za zgradbo potrošeni kapital, ako znašajo letni dohodki za stanovanje 2124 gld 30 kr.? 3. In einem senkrechten Kegel beträgt der Halbmesser der Grundfläche 5 dm, die Höhe 12 dm; a) wie gross ist seine Oberfläche, b) wie gross ist sein Kubikinhalt? — Iz prirodopisja: Netopir (metodična obravnava). — Iz prirodoslovja: Es sind die Gewittererscheinungen zu erklären. — B) Za meščanske šole. Iz pedagogike: 1. Die Haus- und die Schulerziehung sind in ihrer Wirksamkeit zu vergleichen. 2. Welchen Nutzen gewährt die Logik dem Lehrer insbesondere beim Sprachunterrichte? 3. Über den Bildungswert des geschichtlichen Unterrichtes. — Iz nemščine: Die Dichtungsarten und ihre Pflege in der deutschen Literatur des 18. Jahrhunderts. — Iz zemljepisja: 1. Welche Vortheile gewährt die Betrachtung der scheinbaren Bewegung des Himmels beim Unterrichte in der mathematischen Geographie? 2. Es ist eine oro- und hydrographische Kartenskizze der Schweiz zu machen. 3. Übersicht der klimatischen Verhältnisse Österreichs-Ungarns. — Iz zgodovine: 1. Übersicht der punischen Kriege. 2. Übersichtliche Erzählung der Ereignisse des dritten Kreuzzuges mit Rücksicht auf die Babenberger. 3. Die wichtigsten Bestimmungen des Wiener Congresses in Bezug auf Österreich sind anzuführen. C) Za francoščino. Nemški tema: Wozu lernen wir fremde Sprachen? — Das Zeitalter Leos X. (nemško-francoski prevod). Preskušnja so prebili izmed oglašnih vsi kandidati (gg. F. Peterlin in J. Vrščaj z odliko), kandidatinja pa je padlo pet.

Člani deželnega šolskega sveta štajerskega. Presvetli cesar je imenoval za člane deželnega šolskega sveta za šestletno dobo gg.: A. Griessl-akanonika in ravnatelja škofijskega semenišča v Gradci; dr. J. Križaniča, kanonika lavantinske škofije; dr. R. Leidnfrosta, protestantskega župnika v Gradci; dr. Fr. v. Krónesa, vseučilišnega profesorja in šolskega svetnika H. Nočta, gimnazijskega ravnatelja v Gradci.

C. kr. okrajnimi šolskimi nadzorniki na Štajerskem so imenovani gg.: za okraj mesto Maribor K. Neubauer, profesor na realki v Mariboru; za okraj mesto Celje J. Levitschnigg, glavni učitelj na učiteljski v Mariboru; za okraje Ptuj mesto in okolica. Ormož, Rogatec, Ljutomer in Gorenja Radgona J. Ranner, nadučitelj v Laškem; za okraj okolica Maribor H. Schreiner, ravnatelj učiteljske v Mariboru; za okraje okolica Celje, Vransko, Konjice, Šmarje, Gornji Grad in Laško P. Leitgeb, nadučitelj pri Sv Duhu pri Ločah; za okraje Brežice, Kozje in Sevnica F. Böheim, nadučitelj v Kozjem; za okraje Slovenji Gradec, Mahrenberg in Šoštanj E. Vrečko, nadučitelj v Šent-Ilju pri Turjaku.

„Dichterstimmen aus Oesterreich - Ungarn.“

Dobroznani nemški pisatelj in prelagaatelj Prešernovih poezij g. Henrik Penn, oživil je l. 1887. ustanovljeni časopis, v katerega prvi številki čitamo med drugimi spisi tudi dobre prevode treh krasnih slovanskih pesmij, namreč „Kje dom je moj“, „Lepa naša domovina“ in „Naprej“. Dodan je tudi original, v interesantnem spisu „Oesterreichisch-Ungarische National- und Landeshymnen“ pa se natančno popisuje postanek teh pesmij. — Novi list izhaja po dvakrat na mesec in velja za celo leto 6 gld.

Pogubno delovanje alkohola. Strokovni angleški list prijavlja vest, da pri sedmem delu odraslih oseb, ki umrjejo v Londonu, je uzrok smrti direktno ali indirektno brezumno uživanje alkohola.

Dolgoživa rodbina. Oče slavnega izumitelja na polji elektrike, Samuel Edison, je star že 90 let in se nada še dolgega življenja, ker je njegov oče doživel 103 leta, dve teti pa vsaka po 99 let.

Razdivjani otroci. Grozno zločinstvo izvršila sta dva dečka, 6 in 8 let stara iz okraja Tulcea na Rumunskem. Zvezala sta svojega jednako starega tovariša, ga omamila z udarci na glavo in potem vlekla v bližnji gozd, kjer sta mu prerezala vrat in upravo razmesarila truplo. Stareji teh dveh razdivjanih dečkov je že preje posebno rad mučil živali in tako pokazal svojo zversko narav.

Najhitreji železniški vlaki sveta. Najhitreji železniški vlak v Ameriki je „The Exposition Flyer“ ki vozi ob 3. uri iz Novega Jorka in pride v Čikago (980 angl. milj) ob 10. uri. Na evropskem kontinentu je najhitrejši vlak orientni ekspresni vlak iz Pariza, ki potrebuje do Dunaja 24 $\frac{1}{4}$ ure, to je za 4 $\frac{1}{2}$ ur več, kakor ameriški in to za daljavo, za 125 milj krajšo od gornje. Najhitrejši angleški vlak je „Great Northern Leeds Express“, ki vozi nekaj nad 48 angl. milj v jedni uri.

Kako se v Ameriki nagradi rešitev življenja. Neki mladenič, imenom Franch Smith, rešil je dve mladi deklici, ki sta bili v skrajni smrtni nevarnosti v kopalnici Rockway blizu Novega Jorka. Nekoliko dni pozneje sedel je Smith v hotelu pri obedu, ko se ustavi pred hotelom elegantna kočija in bogato livriran lakaj pozove g. Smitha, da se z njim popelje. Mladenič se odpelje res v vilo g. B. Einsteina, jednega izmed najbogatejših novojorskih industrijalcev. V vili obkoli ga cela družba mladih gospodičin, hvalečih njegov pogum in njegovo požrtvovalnost. Na to stopi pred njega gospodična Einsteinova in ogoričevši ga mu izroči prekrasno zlato uro, bogato obloženo z biseri. Na vnanji strani pa je bil urezan primeren napis v spomin vrlemu rešitelju. To krasno darilo je baje vredno nad 5000 dolarjev.

Posledice bahjeverstva. V Livornu je umrlo tekom zadnjih tednov več oseb za kolero. Prebivalstvo je v bojzani, da se bolezen ne razširi, in spominjše se pastare vraže, naskočilo tiste hiše, kjer je bil kak za kolero bolni človek, snelo hišna vrata in je na javnem trgu sezgalo. Orožniki so to hoteli preprečiti vsled česar je prišlo do krvavih izgredov in je bilo mnogo oseb ubitih.

Tirolska deželna razstava v Inomostu se je slovesno sklenila dné 15. vinotoka. Trajala je 114 dni. V tem času je obiskalo razstavo okolu 365.000 oseb.

Kapucin izumitelj. Pater Antonio iz kapucinskega samostana v Roveretu zahteva od italijanske vlade patent za motor, ki ga je on izumil in pri katerem se prihrani mnogo para. Italijanski listi se izražajo jako pohvalno o iznajdbi kapucinskega patra.

Vseučilišče v Belemgradu. Akademični senat visoke šole v Belemgradu je sklenil, da se omenjena šola preustroji in premeni v popolno vseučilišče po izgledu avstrijskih vseučilišč. Imenovalo se bode „kralja Aleksandra vseučilišče“.

Pomanjkanje popirja na Angleškem utegne nastati vsled težav dobiti potrebnega premoga. Mnogo največjih popirnic hoče namreč prenehati z delom. Posebno neugodno bi to zadelo časnike, ki potrebujejo največ popirja.

Slavnostni dan v razstavi v Chicagu je bil 9. vinotoka; to je praznik za razstavino mesto, kakor ga doslej ni bilo. Nad 450.000 plačujočih oseb je ta dan bilo v razstavi. Tujcev je bilo nad 200.000 in je

nastalo pomanjkanje stanovanj, tako da je moralo nad 50.000 ljudij prenočiti na prostem. Za jeden stol plačali so nekateri po jeden dolar za noč.

Samostojno ženstvo v Ameriki. Število žensk, ki si samostojno služijo svoj kruh, je v Ameriki že preseglo četrtilijona. Tako nahajamo 110 ženskih odvetnikov, 165 ženskih duhovnikov, 320 pisateljic, 580 časnikaric, 2061 umetnic, 2136 ženskih arhitektov, 2106 se jih peča z živinorejo, 5136 pri vladi nastavljenih ženskih uradnikov, 2438 zdravnic in ranočelnic, 13182 učiteljic glasbe, 46800 ženskih farmerjev, 21071 ženskih uradnikov in knjigovodij, 14.463 posestnic samostalnih trgovin in 155000 učiteljic.

Zahvala. Častiti gosp. Fr. Krek, tukajšnji katehet, blagoizvolil je šolarski knjižnici podariti 5 letnikov „Vrteca“. Podpisani šteje si v prijetno dolžnost

tem potem blagemu prijatelju šolske mladine izreči najprisrčnejšo zahvalo.

Solsko vodstvo v Cerkljah, dne 23. vinotoka 1893.
Andr. Kmet.

Zahvala. Slavni odbor „Narodne šole je blagoizvolil za mali znesek mnogo šolskega blaga tukajšnji šoli nakloniti. Za ta dar se podpisana slavnemu odboru lepo zahvaljuje.

Stari Trg pri Poljanah, 8. vinotoka 1893.

Ivana Zupanec.

Zahvala. Slavno društvo „Narodna šola“ je blagoizvolilo za 2 gld. poslati mnogo šolskega blaga ljudski šoli na Bučki, za kar se podpisano šolsko voditeljstvo najtopleje zahvaljuje.

Šolsko voditeljstvo na Bučki, 16. vinotoka 1893.

Fran. Fabjančič, šolski voditelj.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 1052

o. š. sv. Na jednorazredni ljudski šoli na Dol. Zemenu je izpraznjeno mesto učitelja-voditelja z dohodki tretje plačilne vrste in s prostim stanovanjem takoj stalno ali začasno popolniti.

Pravilno opremljene prošnje je predpisanim potem tekom 14 dni semkaj vložiti.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojini,
dne 6. listopada 1893.

Št. 1052

o. š. sv. Na jednorazrednici v Št. Lambertu je stalno ali začasno popolniti mesto učitelja-voditelja z dohodki IV. plačilnega razreda, z opravnino 20 gld. in s prostim stanovanjem.

Pravilno opremljene prošnje je predpisanim potem semkaj vlagati do dne 20. listopada 1893.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji,
dne 6. listopada 1893.

Št. 2104

o. š. sv. Na dvorazredni ljudski šoli na Raki je popolniti drugo učno mesto z letno plačo 450 gld.

Prosilci za to službo naj svoje pravilno opremljene prošnje predpisanim potem semkaj vlagajo do 1. grudnia 1893.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem,
dne 6. listopada 1893

Listnica uredništva.

G. J. T. v M.: Hvala! Porabimo ob priliki. — G. — v —: Ker nam je prostora primanjalo, priobčimo poročilo prihodnjic. Hvala! — G. A. F. v R.: Lepa hvala za poročilo! Priobčimo prihodnjic. — G. št. 1.: Ustrežemo Vam prihodnjic.

Listnica upravnništva.

Zaostale p. n. naročnike oziroma društvenike uljudno prosimo, da poravnajo svoj dolg na naročnini oziroma letnini.

Nebliščeči lak za šolske table

1 kg za 2 gld. 50 kr.

se dobi pri

Adolfu Hauptmannu,

tovarna oljnatih barv, firneža, laka in kleja v Ljubljani.

Spominjajte se „učiteljskega doma“ pri raznih prilikah in zborovanjih!

«Učiteljski Tovariš» izhaja na celi poli velike osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — Lst stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» prejema list za 2 gld. na leto, za 1 gld. na pol leta.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljano, Komenskega ulice št. 9; naročnino pa prejema gospod Fr. Kokalj v Ljubljani na Bregu št. 16.

Vse pošiljajte naj se pošiljajo franko.